

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Přenášení důkazního břemene a dokazování v exekuci

V rámci civilního sporného řízení bývá často řešena otázka, která strana má povinnost něco tvrdit a poté také prokázat. Přestože by se na první pohled mohlo zdát, že jde o relativně jednoduchou problematiku, v praxi působí často potíže. Jednou z příčin je takzvané přenášení, resp. dělení důkazního břemene mezi jednotlivé účastníky řízení. Obecně lze uvést, že tvrdit a prokazovat má žalobce, a poté, pokud toto své břemeno unese, je na žalovaném, aby prokázal například to, proč nemá žalobci hradit žalovanou částku a podobně. Ještě složitější situace bývá v situaci, kdy dokazování probíhá až v rámci exekučního (vykonávacího) řízení.

V našem případě povinná v exekučním řízení vedeném proti její osobě pro zaplacení určité částky podala návrh na zastavení exekuce z důvodu uvedeného v § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu, tedy proto, že zde existuje jiný důvod, pro který nelze exekuci vykonat. Důvod pro zastavení shledávala v tom, že oprávněné uhradila finanční obnos, který však nebyl podložen právním titulem ze strany oprávněné; takový obnos považovala za bezdůvodné obohacení. Dle svého názoru tak povinná měla za oprávněnou pohledávku, kterou započítala na vymáhanou částku.

Exekuční soud se s argumentací povinné neztotožnil a uvedl, že povinná neprokázala, že by se oprávněná na její úkor bezdůvodně obohatila. Odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil a dále uvedl, že „povinná by neplnila dluh, jestliže by jí nevznikl, a že je na ní a nikoliv na oprávněné, aby prokázala, že skutečně částku... plnila, aniž by jí bylo poskytnuto protiplnění“.

S takovým závěrem povinná nesouhlasila a podala dovolání, které bylo vedeno u Nejvyššího soudu České republiky pod sp. zn. 20 Cdo 5510/2016. Ten nejprve zopakoval, že na takové řízení vedené na základě návrhu na zastavení exekuce povinným z důvodu uvedeného v § 268 odst. 1 písm. g) nebo h) občanského soudního řádu se v zásadě vztahují ustanovení týkající se nalézacího sporného řízení. „Ve vykonávacím řízení platí, že soud zjišťuje z úřední povinnosti skutečnosti ryze procesního charakteru, zatímco při zjišťování skutečností, jež jsou rozhodující podle hmotného práva (např. právě námitka zápočtu ze strany povinného), se uplatní, stejně jako ve sporném řízení, zásada projednací“. Exekuční soud tedy měl na základě návrhu povinné na zastavení exekuce vést v podstatě sporné řízení včetně standardní otázky břemena tvrzení a břemena důkazního.

Nejvyšší soud dále poukázal na svou starší judikaturu ohledně prokazování bezdůvodného obohacení. Podle ní „toho, kdo se domáhá vydání bezdůvodného obohacení, tíží břemeno prokázání tvrzení, že částku bezdůvodného obohacení protistraně zaplatil, zatímco na protistraně je, aby prokázala existenci“ právního důvodu, proč přijatá částka není bezdůvodným obohacením, ale plněním například z platně uzavřené smlouvy.

Povinná tedy v tomto případě měla prokázat, že oprávněné uhradila určitou částku, a naopak oprávněná měla prokázat, že částku přijala oprávněně. Pokud však oba soudy nižších stupňů požadovaly po povinné, aby prokázaly neexistenci právního důvodu platby, dopustily se tak nesprávného postupu. Podle ustálené judikatury a samozřejmě i z logiky věci vyplývá, že účastník není povinen a ani schopen prokázat negativní tvrzení, tedy věc, která se nestala. Naopak, tato povinnost vždy stíhá druhou stranu.

Jak je vidět, i tato relativně jednoduchá otázka bývá soudy bohužel řešena nesprávně, účastníkům lze proto jen doporučit, aby odkazovali na judikaturu Nejvyššího soudu, která zcela jednoznačně a opakovaně upřesňuje povinnosti jednotlivých stran sporu ohledně důkazní povinnosti.

JUDr. Michaela Balousová,
advokátka

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)